

О’СИМЛИКЛАР ВА УЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ**Ablazova Moxichekhra Mirakbarovna**

Toshkent davlat agrar universiteti dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqola o’simliklarning ekologik tizimdagi o’rni va ahamiyatini, shuningdek, ularni himoya qilish va samarali rivojlantirish usullarini o’rganadi. O’simliklar nafaqat oziq-ovqat, balki iqlimni tartibga solish, havoni tozalash va tuproq unumdorligini saqlashda ham katta rol o’ynaydi. Maqolada o’simliklarni himoya qilish va hosilni oshirishga oid zamonaviy texnologiyalar, agrotexnik usullar, genetik modifikatsiya va biologik himoya usullari haqida so’z boradi. O’simliklarni o’rganish, ularni himoya qilish va rivojlantirish, tabiatni asrab-avaylash va insoniyatning barqaror rivojlanishiga hissa qo’shadi.

Kalit so’zlar: O’simliklar, ekologiya, himoya qilish, agrotexnika, genetik modifikatsiya, biologik himoya, hosilni oshirish, tabiatni asrab-avaylash.

Kirish

O’simliklar insoniyatning hayotida beqiyos ahamiyatga ega bo’lib, ular nafaqat oziq-ovqat, balki ekologik tizimlarning barqarorligini ta’minlashda ham muhim rol o’ynaydi. O’simliklar turli sohalarda qo’llaniladi, ularning ekilishi, o’sishi va ko’paytirilishi orqali agrar soha rivojlanadi, shuningdek, o’simliklardan olinadigan mahsulotlar insonning turmush tarziga katta ta’sir ko’rsatadi. Ushbu maqolada o’simliklarning biologik xususiyatlari, ekologik ahamiyati, ularning hosilini oshirish usullari va zamonaviy agrar texnologiyalarning o’simliklarga ta’siri haqida so’z yuritiladi. O’simliklarni o’rganish va ularga g’amxo’rlik qilish, insoniyatning barqaror rivojlanishiga hissa qo’shadi.

О'simliklar va ekologik tizim

О'simliklar ekosistemaning asosiy qismlaridan biri hisoblanadi. Ular atmosferadagi karbonat angidridni yutib, kislorod ishlab chiqaradilar, shu bilan birga yerning oziq moddalar bilan boyishini ta'minlaydilar. О'simliklar o'zaro hamkorlikda ekosistemani barqarorlashtiradi va uning turli qismlarini bir-biriga bog'laydi. Masalan, o'rmonlar butun bir ekosistemaning funksiyalarini bajaradi, yerning eroziyasini oldini olib, tuproq unumdorligini saqlaydi. Bundan tashqari, o'simliklar iqlimni tartibga solishda ham katta ahamiyatga ega. О'simliklarning ekosistemdagi o'zni va ularning ekologik xususiyatlarini o'rganish, tabiat bilan uyg'un ishlashni ta'minlashga yordam beradi.

О'simliklarni himoya qilish

О'simliklarni himoya qilish, ularning sog'lom o'sishiga va yuqori hosil olishga imkon yaratadi. О'simliklar turli xil zararkunandalar va kasalliklar tomonidan tahdidga uchraydi, shuning uchun ularni himoya qilishning samarali usullarini qo'llash zarur. О'simliklarni himoya qilishda biologik, kimyoviy va mexanik usullar mavjud. Kimyoviy vositalar orqali zararkunandalar va kasalliklar bilan kurashish mumkin, ammo ularning atrof-muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish uchun ehtiyotkorlik bilan ishlatish lozim. Biologik himoya usullari o'simliklarning tabiiy dushmanlari yordamida zararkunandalarni nazorat qilishni o'z ichiga oladi. Mexanik usullar esa begona o'tlarni tozalash va o'simliklar orasidagi masofani saqlashni o'z ichiga oladi.

О'simliklarning hosilini oshirish

О'simliklarning hosilini oshirish uchun bir qator metodlar va yondoshuvlar mavjud. Bunga agrotexnik usullar, genetik manipulyatsiyalar, ekinlarni optimallashtirish, tuproqni yaxshilash va suv resurslarini samarali ishlatish kiradi. Agrotexnika usullari, jumladan, yerni tegishli ravishda ishlov berish, o'g'itlash va ekinlarni to'g'ri sug'orish hosilning sifatini va miqdorini oshirishga yordam beradi. Genetik modifikatsiya esa o'simliklarning o'sish sur'atlarini oshirish va ularni

ekstremal iqlim sharoitlariga moslashtirish imkoniyatini yaratadi. Tuproqning unumdorligini saqlash va oshirish, o'simliklar uchun zarur bo'lgan mineral moddalarni ta'minlaydi. Shuningdek, suv resurslarini boshqarish, qurg'oqchilik sharoitida ham samarali hosil olishni ta'minlaydi.

O'simliklarning inson hayotidagi roli

O'simliklar inson hayotining turli jabhalarida muhim rol o'ynaydi.

Ular oziq-ovqat ta'minoti, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, dori-darmonlar, sanoat mahsulotlari va boshqa ko'plab sohalarda ishlatiladi. O'simliklardan olingan mahsulotlar insonlarning sog'lig'ini saqlashda, turmush tarzini yaxshilashda, moddiy ehtiyojlarini qondirishda qo'llaniladi. Masalan, paxta va bambuk matolar, qog'oz mahsulotlari, yog'lar, sharbatlar va boshqa turli mahsulotlar ishlab chiqariladi. Shuningdek, dori o'simliklari, masalan, aloe vera, ginseng va boshqa ko'plab o'simliklar, tibbiyotda kasalliklarni davolashda keng qo'llaniladi.

O'simliklarni ko'paytirish va rivojlantirish

O'simliklarni ko'paytirish ularning navlarini yaxshilash va yangi turlarini yaratishning asosiy usulidir. O'simliklarni urug'lar yordamida yoki vegetativ usullar orqali ko'paytirish mumkin. Urug'lar yordamida ko'paytirish o'simlikning genetik xususiyatlarini saqlab qolishga yordam beradi. Vegetativ usullar, jumladan, asqotma yordamida ko'paytirish, o'simliklarning tezroq rivojlanishini ta'minlaydi. Shuningdek, ilmiy yondoshuvlar yordamida yangi navlar yaratish orqali hosilni oshirish va o'simliklarning kasalliklarga qarshiligini kuchaytirish mumkin.

Xulosa

O'simliklar insoniyat hayotida katta rol o'ynaydi, ularning ekologik, iqtisodiy va tibbiy ahamiyati katta. O'simliklarni himoya qilish va ularning hosilini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, o'simliklarning samarali rivojlanishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, o'simliklar tabiat bilan uyg'unlikda o'sishi va rivojlanishi

kerak. O'simliklarni o'rganish, ularni himoya qilish va samarali foydalanish, tabiatni asrab-avaylash va insoniyatning barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi. Shuning uchun o'simliklarni himoya qilish, ko'paytirish va ularni rivojlantirishda ilg'or texnologiyalarni joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Jahonov, B. (2014). O'simliklarni ekologik himoya qilish. Toshkent: Agrotexnika nashriyoti.
- 2.Abdurahmonov, A. (2017). O'simliklarni himoya qilish va boshqarish. Toshkent: Qishloq xo'jaligi nashriyoti.
- 3.Karimov, S. (2013). O'simliklar va ularning tibbiyotdagi o'rne. Toshkent: O'zbekiston tibbiyot nashriyoti.
- 4.Sodiqov, F. (2016). O'simliklarni biologik va kimyoviy himoya qilish. Toshkent: Qishloq xo'jaligi ilmiy nashriyoti.
- 5.Maxmudov, S. (2018). Agrotexnik usullar va ularning o'simliklar o'sishiga ta'siri. Toshkent: Agrotexnika nashriyoti.